

2. Бескоста Г. М. Обґрунтування сутності нематеріальних активів в обліку [Електронний ресурс] / Г. М. Бескоста // Бізнес Інформ. – 2013. – № 10. – С. 306-310. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_10_56

3. Плекан М. В. Нематеріальні активи як об'єкт обліку і звітності [Електронний ресурс] / М. В. Плекан // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2014. – № 794. – С. 221-225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_794_32

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). – Київ : ФПБАУ, 2014.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 // Бізнес «Бухгалтерія». – 2012. – № 1.

6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів від 16.11.2009 № 1327. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

7. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 № 2755- VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks.html>

8. Карлин Т. П. Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP): учебник [Текст] / Т. П. Карлин, А. Р. Макмин; пер.с англ. — [4 изд-е]. — М. : Инфра-М, 1998. — 448 с.

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Марченко Ю. В., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Однією основних проблем будь-якого підприємства є забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку діяльності. За сучасних дуже складних економічних умов в Україні дуже актуальними є питання забезпечення беззбиткового розвитку підприємств, що зумовлює необхідність зниження рівня витрат, їх оптимізацію та ефективне управління.

Питаннями визначення суті витрат як економічної категорії, умов створення ефективної системи обліку і контролю витрат на підприємствах різних галузей та форм власності розглядається у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: В. В. Амосова, Ф. Ф. Бутинець, М. Г. Грещак [1], Н. В. Задорожна, О. С. Коцюба, Г. А. Маховикова та ін. [2-6], які в своїх роботах досліджують суть витрат, методи їх обліку та управління, а також розглядають проблеми зниження витрат на підприємстві та пропонують шляхи їх вирішення.

Проте, до сьогоднішнього часу залишаються недостатньо вирішеними низка суттєвих теоретико-методичних питань стосовно обрання оптимального для сучасних складних умов господарювання методу управління витратами при побудові стратегії економічної безпеки та сталого розвитку, в наслідок чого ці питання потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є визначення сутності витрат, встановлення специфіки їх управління в сучасних умовах формування стратегії економічної безпеки та сталого розвитку підприємств України.

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, офіційна статистична інформація, ресурси Internet.

Високі витрати та відповідно низка рентабельність діяльності суб'єктів господарювання України (табл. 1) не сприяють їх розвитку. Якщо рентабельність операційної діяльності в 2013р. становила менш ніж 4 % і вже тоді були труднощі у забезпеченні достатнього рівня розвитку підприємств, то у 2014 р. цей показник знизився до критичного рівня (-4,1 %). Останні три роки відмічається поліпшення стану діяльності підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства¹
(за даними Державної служби статистики України [6])

	Роки	Рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств					Рівень рентабельності (збитковості) всієї діяльності підприємств				
		усього	у тому числі				усього	у тому числі			
			великі	середні	малі	з них мікропідприємства		великі	середні	малі	з них мікропідприємства
Всього по економіці	2010	4,0	3,9	5,0	1,8	-3,5	0,5	0,2	2,3	-5,7	-13,9
	2011	5,9	6,2	6,0	4,2	0,8	1,8	3,3	1,2	-2,5	-8,0
	2012	5,0	5,2	5,0	4,1	-0,1	1,0	0,9	2,2	-3,3	-10,2
	2013	3,9	5,0	3,2	2,2	-2,3	-0,7	0,6	-0,1	-6,2	-16,1
	2014	-4,1	0,7	-3,6	-17,9	-30,1	-14,2	-11,1	-12,5	-26,5	-40,2
	2015	1,0	4,0	0,0	-4,2	-8,2	-7,3	-7,0	-5,0	-13,6	-20,4
	2016	7,4	8,8	6,9	5,2	-0,4	0,6	2,4	0,7	-3,6	-11,7
	2017	8,8	11,2	7,3	6,5	2,4	3,0	5,2	3,1	-2,0	-8,0
	2018	8,1	9,1	7,0	8,3	4,7	4,5	5,2	4,6	2,7	-1,8

Примітка:

¹ Без урахування результатів діяльності банків.

За цих складних умов господарювання зниження витрат на підприємствах, створення ефективної системи їх управління стає ключовими завданнями підприємств для забезпечення їх успішного функціонування та розвитку.

Згідно П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» витрати – це зменшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). Як "грошовий вимір усіх ресурсів, витрачений для досягнення конкретної мети", розглядають витрати В. В. Амосова, Ф. Ф. Бутинець, Л. А. Міцкевич [2], М. Г. Грещак [1], О. С. Коцюба [3], Н. В. Задорожна [4], К. А. Раїцький, Ч. Т. Хорнгрен та Дж. Фостер, Н. М. Ткаченко та ін. [3-5].

Проведений аналіз поглядів науковців [1-6] щодо поняття витрат як економічної категорії показав, що в економічній літературі немає єдиного підходу щодо визначення сутності поняття витрат, воно є неоднозначним, інколи, суперечливим і має певні недоліки, зокрема:

– в економічній літературі та на практиці поряд із термінами «витрати» та «затрати» використовуються і такі, як «збитки», «втрати», які деякі автори трактують їх як синоніми, що є некоректним і неправомірним, оскільки останні твердження («збитки», «втрати») зазвичай відноситься до фінансових результатів діяльності підприємства. [3]

– у широкому розумінні слова витрати – це будь-які втрати, тобто це грошовий вимір усіх використаних ресурсів для досягнення певної мети [1; 2],

– поняття витрат в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні, економічні витрати є значно більшими за бухгалтерські і саме їх слід вважати витратами підприємства, під економічними витратами розуміють «затрати втрачених можливостей, тобто суму грошей яку можна отримати при найбільш вигідному із всіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів» [4].

У теорії управління витратами підприємства створені різні концепції управління витратами, застосовують різні інструменти та методи управління, що дозволяють успішно їх впроваджувати на практиці при формуванні стратегії економічної безпеки та сталого розвитку сталого розвитку [5].

Управління витратами при формуванні стратегії економічної безпеки та сталого розвитку сталого розвитку повинно бути пов'язане з пошуком таких підходів до їх скорочення і оптимізації, які відповідатимуть конкурентній стратегії підприємства і дозволять підприємству максимізувати свій прибуток у довгостроковій перспективі і зміцнити свою позицію на ринку.

Таким чином, проведений аналіз літератури дозволив встановити, що єдиного підходу до визначення поняття «витрат» немає. Найбільш змістовним є визначення, що показує можливість раціонального використання ресурсів підприємства для ефективного досягнення поставленої мети та збільшення економічних вигод. Систему управління витратами при формуванні стратегії сталого розвитку необхідно розглядати в ракурсі визначеної суті витрат, існуючих методів обліку та контролю, а також рівнів управління витратами на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Грещак М. Г., Коцюба О. С. Управління витратами: навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2002. 131 с.
2. Мицкевич А. Управление затратами и прибылью. М.: ОЛМА – ПрессИнвест: Ин-т экон. стратегий, 2003. – 192 с.
3. Янчева Л. М., Ільченко М. О. Витрати: дефініції визначення та класифікація. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. Вип. 2. С. 31-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_7.
4. Шматковська Т., Демедюк Л., Рудь Т. До проблематики генезису та дефініції економічної категорії "витрати". Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2016. № 2. С. 169-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_2_16.
5. Погорелов Ю.С. Перевага у виборі методів управління витратами. Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. пр. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. №2 (14). С. 142-152. URL: <http://www.pmdp.org.ua>.
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>